

MOJE ZKUŠENOST - rozhovor s ctihodnou Visuddhi

6.11.2011

S ctihodnou Visuddhi, buddhistickou mniškou českého původu, jsem se seznámil prostřednictvím aktivit našeho buddhistického centra Gotama. Toto centrum je provozováno několika buddhistickými společenstvími, která v průběhu roku spolupracují na společných akcích. Tam jsem taky Ctihodnou potkal, a byla mi sympatická její usebranost, přesnost, a hlavně otevřenost a tendence k aktivismu - buddhistické celibátníky má mnoho lidí zařazené jako tiché a nepříliš se angažující osoby.

Zkušenosti Ctihodné ze Srí Lanky pro mne byly právě impulsem k tomuto rozhovoru - ne proto, že bych byl fascinovaný exotikou vzdálené země, ale kvůli některým aspektům tamější kultury

formované Buddhovým učením už po tisíce let. Ctihodná zjevně tuto kulturu sdílí, a jako Češka původem je přitom schopná komunikovat v rámci obou kultur. Může být hodně podnětné potkat někoho opravdu jiného, a někdy to může být docela příjemné překvapení.

Ctihodná, kdy jste byla ordinována a kde probíhal Váš výcvik?

Ordinovaná jsem byla v roce 2003 na Srí Lance, kde jsem žila další tři roky. V roce 2006 jsem v Taiwanu získala vyšší ordinaci, absolvovala jsem tedy dva druhy výcviků, neboli tréninků, slovo výcvik zní spíše vojensky. Tréninky byly velmi rozdílné. Na Srí Lance jde o to, že člověk spíš následuje svého učitele a řídí se jeho příkladem. Byla jsem pod vedením své učitelky, ale nebyla to taková forma učení, na kterou jsme zvyklí tady. Říkala: "Dělej všechno tak, jak to dělám já a uč se z toho, co vidíš." Se svojí učitelkou jsem navštěvovala domy ze sociálních důvodů, což byla pro mě součást tréninku. Účelem bylo vidět její jednání a komunikaci s lidmi a podle toho se řídit. Díky ní jsem se naučila jednat a vystupovat jako mniška. Poté následoval vyšší výcvik na Taiwanu, kde jsem se učila i řádová pravidla. To pro mě byla tvrdá škola, až vojenská. I na Srí Lance se učíte základy jak se chovat, jak vést lidi a starat se o ně. Ale při vyšší ordinaci přijímáte vinaju, což jsou řádová pravidla společná pro buddhistické mnišky, musíte se o nich všechno naučit, i jak je uvádět do praxe. Na koleji, kde jsem byla, po nás chtěli všechno, staraly jsme se o klášter, vařily, tvrdě pracovaly. Dbalo se na všechny podrobnosti, např. jak chodit, sedět, mluvit, jíst, dokonce i to, jak uléhat a spát. Bylo to opravdu velmi tvrdé.

Kolik Vám bylo let, když jste se šla do mnišského výcviku?

Když jsem se stala mniškou, tak mi bylo 33.

Kde nyní působíte jako mniška a jaká je Vaše práce?

V současnosti jsem v ČR druhým rokem, ale vždy na půl roku odjízďím zpět na Srí Lanku, takže je to tak napůl. Nejenže působím a praktikuji v Česku a starám se o českou komunitu, ale také se starám a o praktikuji a laickou veřejnost na Srí Lance, takže mám momentálně dvojí funkci. Minulých šest let jsem žila a praktikovala v Asii a působit teď tady je to pro mě nové.

Říkáte, že se o své komunity staráte, jakou to má formu?

Mnišky mají dost jinou formu praxe, než jakou mají mniši. V Asii i tady se přece jen se od žen očekává víc

sociální podpora, takže na Srí Lance dost sociálně pracujeme, což znamená, že jste pro lidi psychologem, sociálním poradcem a zároveň dbáte o jejich ochranu. Např. když je někdo nemocný, má nějaké utrpení, přijde do kláštera, požádá o naši pomoc a my s ním řešíme jeho rodinné problémy. Velmi často také navštěvujeme i nemocnice, nemocné doma, sirotčince apod. Jsme tedy dosti pracovně vytížené.

Moje práce tady v ČR spočívá momentálně v tom, že se snažím lidi přivádět k Dhammě (Dhamma - Buddhovo učení, cesta - pozn. autor), pomáhat jim a dělám s nimi více aktivit. Všimla jsem si, že se lidé praktikující dhammu věnují pouze jen meditaci, ale Dhamma je široká, není to jen meditace, proto se snažím nabídnout i studium Buddhových rozprav, navštěvujeme poutní a svatá místa anebo naopak navštěvujeme ty místa, která byla zatížena velkým utrpením či špatnou karmou (karma - volně řečeno zákon popisující jak každý čin má bezpodmínečně nějaký následek. Zde myšlena zatíženost místa velmi špatnými činy a utrpením z nich vzešlým - pozn. autor). Byli jsme třeba v Lidicích, v Terezíně nebo Osvětimi. Vedu zde také Dhamma školy pro děti. Snažím se věnovat se lidem, kteří ke mně přicházejí a přivádět je k Dhammě - Buddhovu učení.

Vím, že na Srí Lance žijete nyní v oblasti, která je nábožensky různorodá. Pro nás je to naopak nezvyklé. Jak se Vám v takové společnosti žije?

Na Srí Lance všichni žijí dost pohromadě. Většina jsou buddhisti, ale máme tam i muslimy, křesťany a hinduisty. Pro mě bylo překvapením vidět, v jaké harmonii ti lidé mezi sebou žijí. Samozřejmě je znáte podle toho, jak vnějškově vypadají, hinduisté jsou různě pomalovaní, muslimové jsou zahalení, ale jinak tam nevládne nevraživost, nedělají mezi sebou rozdíly a nevládne rasismus, což v jiných zemích bývá. Bylo pro mě pozitivní se se vším setkat. Naopak se mi stává, že i muslimové nebo křesťané si mě zvou do domu, neboť jsem pro ně v této oblasti jediná mniška a duchovní autorita. Velmi mě to inspirovalo. Lidé na Srí Lance nemají ve zvyku se ovlivňovat v tom, kdo co praktikuje, i když každý to má jasně dané. A přesto se tolerují a podporují navzájem. Srí Lanka je v tom opravdu hodně výjimečná. Např. když přijedete do muslimské země, nevraživost k jiným náboženstvím je velmi zřetelná, stejně jako mezi hinduisty. Ale v buddhistických zemích, ve kterých jsem žila, jsou velmi mírumilovní a otevření k jiným náboženstvím. Zároveň i lidé z jiných náboženství, kteří v takových buddhistických zemích žijí, používají stejný princip. Není muslim jako muslim, není křesťan jako křesťan, ale v těchto zemích Jižní Asie žijí v míru a harmonii. Zde popisuji svoji zkušenost.

Nicméně, na Srí Lance byla občanská válka, nebo spíš válka menšiny proti vládě. Jak se to dotýkalo Vás a lidí se kterými tam žijete?

Každá válka je krutá, ani pro nás to nebylo nic jednoduchého. Myslím si, že kdo válku nezažil, těžko si ji dovede nějak představit. U nás na Srí Lance se jednalo o teroristickou organizaci, která tam páchala zlo. U nás si většina lidí myslela, že to byla občanská válka mezi buddhisty a tamilskou menšinou, tedy hinduisty. Ale naopak ani hinduisté neměli radost z téhle války, neboť to byla záležitost organizace LTT, která se snažila získat svá práva, a dovolím si říct, že jsou to vrazi a gangsteři, kteří vždycky budou mít nějaký důvod vraždit a dělat rozbroje. Po celá léta jsme tam žili pod tlakem a ve strachu, protože to nebyla válka, při které by se střílelo na ulicích, ale byly bombardovány obchodní domy, autobusy, nebo byli přepadáni a rabováni turisté. Nikdy jste si nebyli jistí, zda Vás někdo nepřepadne, neokrade, nezabije nebo jestli někde v autobuse nevybuchne bomba. A čím více ta válka vrcholila, blížila se ke konci, tak to bylo ještě horší, protože teroristi se samozřejmě bránili a několikrát do týdne vyletělo do povětří několik budov a spousta lidí byla zraněna. I my jsme pociťovali to napětí, strach z nejistoty, kdy nevíte, co bude dál a jak to skončí. Ale i tak tam lidi nereagovali tím, že by vyžadovali odplatu. V jiných zemích, když ztratíte rodinu, vyvstane v lidech nenávist, chtějí se pomstít a dochází k odplatě stejnou mincí. I na Srí Lance se tato situace občas stala, ale velmi ojediněle. Tím se válka jen stupňuje. Nakonec válka skončila, což byla pro nás všechny velká úleva, že již není to napětí, krveprolití, zabíjení a především velký stres a strach.

Všichni lidé by rádi byli šťastní. Na Západě žijeme v technologicky vyspělé společnosti, která je sekulární, a naše životy jsou relativně bezpečné. Na Srí Lance je na tom mnoho lidí materiálně hůř než tady, žijí v tradičním typu společnosti. Jak byste srovnala naši a jejich míru štěstí?

Jak říkal i Buddha, štěstí je stav mysli, štěstí není podmíněné tím, co máme kolem sebe, co si vytváříme materiálně. Je velmi znát a překvapí vás, když žijete v chudých zemích, jak jsou lidé velmi šťastní, ale skutečně šťastní. Hodně se usmívají, i děti. Je to paradox, že čím víc toho máme, tak nás to svazuje, vytváří to závazky a štěstí máme méně. Navíc naše chtivost roste.

Je to opravdu takové? Tady si to člověk měl tendenci vysvětlovat tak, že na to jak jsou chudí jsou docela šťastní...

Jsou velmi šťastní, ti lidé opravdu skoro nic nemají, ale mají kvality jako je např. štedrost, láska, umějí se o sebe navzájem postarat a především podle toho žijí. Můžete v reálu vidět, že to štěstí v nich skutečně je. Ne vždy mají co jíst, chybí jim základní prostředky k životu, ale tolik tím netrpí. Umí žít jinak, šťastně. I já jsem se tam hodně naučila, jak být šťastná, jak nelpět na věcech, jak se nevázat. Lidé tam žijí hodně v přítomnosti a to je znát. Už to, že dnes máme co jíst, je důvod se radovat. Je toho hodně, co bychom se mohli od nich naučit.

Štěstí myslím hodně souvisí se vztahy mezi lidmi. To, jak přistupujeme k těm jiným, je jistě z velké části kulturně podmíněné, že kultura nějak nastavuje typ vztahů mezi lidmi. Vidíte tady u nás nějakou šanci změny, zlepšení, v nějakém blízkém časovém horizontu?

Myslím si, že určitě. Věci nejsou dané jen kulturou, ale i tím, zda lidé žijí eticky nebo ne. Já můžu mluvit za Srí Lanku, že tam je etika základ a že lidé dodržují pět etických rozhodnutí, což znamená, že nekradou, nezabíjí, nejsou nevěrní, nelžou a nepoužívají alkohol, drogy (tradiční buddhistické "patero" etických rozhodnutí neboli slibů - pozn. autor). Je tam nižší kriminalita než zde, a už jen to, že v partnerství jsou si věrní, nerozvádí se, žijí s jedním partnerem, nekradou, způsobuje, že žijí daleko šťastněji a beze strachu. Stane se vám, že někde něco zapomenete a nějaký člověk za vámi běží a vrací vám to. Také v manželství, když zemře jeden z partnerů, druhý si již dalšího nehledá. Myslím, že to není výsada buddhismu, že každé náboženství má nějaké morální principy, ale je to základ k tomu, aby lidé spolu žili šťastně. Naše problémy vycházejí z toho, že je zde morálka podlomená. Nevěra je tady zcela běžná, okrádání je tady také běžné, pivo se považuje za vodu, tohle všechno nás vede k bídě a nespokojenosti. Vztahy pak nefungují tak, jak by měly. V manželství jsou lidé nešťastní, protože se nemůžou na sebe spolehnout, podezírají se apod. Už jenom skutečnost, že by si lidé byli věrní, polovina problémů odpadne. Kdyby lidé pochopili, že základ štěstí je v tom, že si upraví názory a morálku, tak by se jim žilo daleko šťastněji. Snažím se zde k tomu vést mladé lidi, aby si byli věrní a navzájem se respektovali. Protože nevěra je nejistota zažívaná ve vztahu. Pokud vidíte, že váš partner nemá pevně postavenou morálku, nemáte jistotu o jeho věrnosti, není schopen dodržet sliby, které vám dal, tak ve vztahu velmi trpíte. To je právě ta skutečnost, která by se dala změnit, jen by se lidé měli začít trochu víc navzájem respektovat, ctít a zachovávat etické principy.

Jak vidíte perspektivu Buddhova učení zde v ČR, ve střední Evropě? Myslíte si, že je Buddhovo učení všeobecně přístupné, jestli to není jen záležitost intelektuálů, lidí, kteří myslí analyticky, dokážou vstřebat velké objemy textů...?

Ne, v žádném případě, spíše naopak. Nebojím se říct, že Buddhovo učení je pochopitelné i pro lidi, kteří nemají intelektuální vzdělání. Moudrost není ve vědomostech a vyšším vzdělání. Chybou je možná to, že tady bylo Buddhovo učení předáváno skrz psychologii a lidé to pojmají jako různé techniky kultivace mysli, práce s myslí. Představa, že je Dhamma je pouze pro intelektuály nebo psychology, je velmi mylná. Samozřejmě

velká část Buddhova učení je věnována práci s myslí, hodně se také zaměřuje na kultivaci etiky a vznešených kvalit, jako jsou např. štědrost, láska, soucit, spolu sdílení. Dhamma je velmi široká. Mým zájmem není předávat náboženství, protože Buddhovo učení v původním slova smyslu náboženství není. Nechci převracet lidi na jinou víru, to nikdy nebylo ani záměrem Buddhy, ale naopak je vést ke štěstí, skrz pochopení vlastní mysli, ujasněním si toho, co je správný názor (správným názorem je v buddhismu myšlen názor konvergující s realitou, nikoliv názor nařízený jako správný - pozn. autor). Dhamma je nadčasová, je použitelná pro všechny druhy náboženství a všechny druhy ras a kultur a není nutno opouštět vlastní náboženství a zvyky, které jsou nějak prospěšné. Naopak, když člověk pochopí vlastní mysl a zákon karmy (příčina a následek činů), tak má možnost líp pochopit svoje náboženství a svůj vlastní život.

My tady žijeme ve společnosti vzdalující se duchovním hodnotám a kořenům, které tu původně byly křesťanské. Jaký je Váš vztah ke křesťanům, k víře která je tu tradiční?

Já osobně mám ke křesťanství hluboký vztah, pro mne Kristus hodně znamená. Neberu křesťanství jako své náboženství, protože nesouhlasím úplně se vším, co se týká stanovisek Vatikánu. Páchaly se války ve jménu Boha, tak jako i v jiných náboženstvích. Křesťanství jako takové je, myslím si, velmi silné náboženství a já osobně mám ke Kristu a jeho učení velkou úctu. Záleží ale, jak člověk vše pojímá a jak své náboženství praktikuje. V tom je velký rozdíl. Jak jste mluvil o ateistech, myslím si, že je vždy lepší, když lidé mají nějaké náboženství, než když nemají žádné. Je lepší, když mají víru, respektují daná pravidla, mají cestu, která je v životě řídí a vede, než když jsou úplní ateisté a materiálně založení. Určitě je dobré, když na sobě lidé pracují. Základem všech náboženství jsou daná etická pravidla a také rozvíjení kvalit mysli a srdce, ať už je to soucit, láska, porozumění. Tedy kultivace vlastní osobnosti je to, co mají všechna náboženství společného. Nemám opravdu vůbec zájem lidi odrazovat od křesťanství nebo je převádět na jinou víru, jak jsem se již zmínila. Naopak, se je snažím upevnit a pochopit ve víře, kterou uznávají. Důležité je právě pochopit část Buddhova učení, kterou nazýváme karma, a její následky. Setkávám se často s tím, že lidé za mnou přijdou a nechápou proč a co se jim děje. Nepochopení zákona příčin a následku je vede k postoji a otázkám: "proč mne Bůh trestá, proč se mi to děje, proč bohatým se daří dobře a proč já pořád tak trpím, když tolik věřím a chodím do kostela". Zde je vidět, že kdyby lidé více chápali zákon karmy a jeho následky, osvobodili by se od pocitů nespravedlnosti. Já nevěřím, že by Bůh někoho trestal. To není pravda. Takže si myslím, že i křesťanům může pomoci znalost Dhammy k tomu, a aby lépe pochopili svoje náboženství.

Já jsem zaznamenal, že mnoho křesťanů u nás má z buddhismu vysloveně strach, a dost velký, docela mne překvapila intenzita toho strachu. Jak byste Vy vedla dialog s takovým člověkem?

Myslím si, že jsou to předsudky, které lidi učí někteří faráři. Kristus neučil, že pokud někdo bude mít kontakt s jinou vírou nebo přejde na jinou víru, tak přijde do pekla. Já se nikoho nesnažím přesvědčovat. Dle mého názoru je to určitý čas nebo období v životě daného člověka, než přijde na ten správný názor. Každopádně je důležité si ujasnit, jaké názory jsou prospěšné a vedou ku prospěchu, a které naopak, a ty je potřeba opustit. Pokud někdo vyznává nějaký názor a myslí si, že je to pravda anebo jej i učí druhé, je důležité, aby si každý člověk sám uvědomil, zda tyhle názory jsou správné, prospěšné a dělají ho šťastným. Všichni jsme byli vychováni v nějakém režimu, bylo nám vklíněno spousta názorů a předsudků. Učila nás společnost, kultura, rodina. Vezměte si, že za komunistů nás např. učili, že kdo nekrade, okrádá vlastní rodinu. Nyní je tedy pro naše lidi přirozené se obklopovat tím, co není jejich a je pro ně přirozené si brát něco, co jim nepatří, neboť si myslí, že je to správné a pomáhají vlastní rodině. Tyhle názory je třeba skutečně opustit. Kdo má otevřenou mysl, je schopen opustit neprospěšné názory, tak je to pro něj velké plus. Ukažte mi, kde je v Bibli napsáno, že se nemáte zajímat o jiná náboženství. Jak jsem řekla, převracet se na jinou víru není nutné, jestliže jste dali sliby Bohu, že ho bude následovat až do konce života, není nutno od Něho odcházet. Ale jestli mi nějaký

farář hrozí peklem, pokud budu poslouchat přednášky mnicha nebo mnišky z jiného náboženství nebo se budu učit meditovat, tak bych se nad tím zamyslela, jestli mi tento člověk pomáhá být šťastným nebo jestli mne někde chce držet. Já nevěřím tomu, že Bůh nebo Kristus chce někoho trestat. Náboženství by v lidech nemělo vyvolávat strach a úzkost, ale naopak jim být útočištěm.

Jak se vám zde v ČR žije?

Žije se mi všude dobře, nejenom tady. Je to otázka mysli a jak věci pojmáte a jak se k nim stavíte.

V prvopočátcích mého mnišství mi v Asii neustále také něco chybělo, pořád jsem hledala nějaké priority, věci, na které byl člověk zvyklý. Zvyky posuzujete podle kultury své země. Pokud však žijete delší dobu v jiných zemích, přestanete to zkrátka posuzovat. Potom jste vlastně doma všude tam, kam vás lidi pozvou, kde jste vítáni nebo kde máte možnost lidem pomáhat, přivádět je k Buddhovu učení. Jsou oblasti, které jsou hodně chudé, kde podmínky nejsou nejlepší. Někde je pouze písek, jinde zase tropy, někde je větší zima nebo horko, jiné jídlo, zvyky, ale pro mě už tyto skutečnosti nejsou důležité. Důležitější je, jaký význam a smysl má, abych v té dané zemi byla, zda jsou tady lidé, kteří mají zájem se ode mne něco dozvědět a naučit a zda jim můžu pomoci. Momentálně je mi tady dobře. Je tu velká skupina lidí, kteří se o mě starají a mají zájem o Buddhovo učení, pomohli mi vystavět áramu, neboli klášter, ve kterém žiji a můžu říct, že jsem tady šťastná a že je mi tady dobře.

Velmi děkuji.

Ať je vám dobře, ať jste šťastný. Sukhi hotu

Otázky kladl Petr Klásek

Rozhovor naleznete zde: <http://mezina.bozensky-dialog.blogspot.com/2011/11/moje-zkusenost-rozhovor-s-ctihodnou.html>